

שפת הסימנים של נועה

כתבה: נירה הראל

ציירה: אלישבע געש

הוצאת כתר, 2014 מהדורה ראשונה: 1979

על הספר

נועה התקשתה לזכור את ימי השבוע. היא המציאה שיטה שבה תוכל לזכור את הימים לפי מספר הצמות שאמה תקלע לה. לאחר תקופה הצליחה לזכור את ימי השבוע ללא הצמות ואולם נזקקה לסימנים אחרים למטרות חדשות. הספר מיועד לילדי הגיל הרך עד כיתות א-ב.

ראו פעילויות באתר דףדף:

<http://www.dafdaf.co.il/Details.asp?MenuID=1&SubMenuID=142&PageID=1865&Ot=%F9>

פעילויות

הפעילויות ייעשו בהנחיית המורה/הגננת. הן יעסקו בהבנת הנקרא/הנשמע, במספר הסודר ובשפת הסימנים. הפעילויות מתאימות לגן חובה ולכיתה א'. הילדים יענו בעל פה. בכיתה ב' הילדים יענו בכתב על חלק מהשאלות.

אפשר לענות על השאלות כתחרות בין קבוצות.

א. הבנת הנשמעה הנקרא

המורה והגננת תקרא את הספר בקול ותראה את האיורים. לאחר מכן תשאל את הילדים שאלות הקשורות בהבנת הנשמעה הנקרא.

את כל האיורים אפשר להראות בהגדלה במחשב, ולאפשר להדפיס את האיורים ככרטיסיות ולחלק לילדים כדי שיענו עליהם בזוגות או בקבוצות.

שאלות לילדים

- איזה סימן חיפשה נועה?
- איזה רעיון מוצלח המציאה נועה?
- תארו מה רואים באיורים לפי סדר הימים.

בזוגות:

- המחיצו שיחה בין נועה ואמא שלה: מה נועה בקשה בכל אחד מימות השבוע לפני השינה ומה ענתה האם. הציגו מה עשתה נועה בכל בוקר כשהתעוררה משנתה.
- מה קרה אחרי מספר שבועות במוצאי שבת?
- ממה חששה נועה? האם החשש התקיים?
- לאיזו מסקנה היא הגיעה?
- לאיזה סימן חדש נזקקה נועה? היעזרו באיור הבא:

- מה אביה של נועה סימן לה, ומה היה הסימן?
- בקבוצה: ילד או זוג יציגו הבעות שמחה, פחד, שעמום, מבוכה, התרגשות ועוד. שאר ילדי הקבוצה יזהו את ההבעה.
- ספרו על סימנים נוספים שאפשר להבין דרך הפצים, תנועות והבעות.

ב. מספרים

בפרק זה ובפרק הבא משובצים תרגילים מתוך סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד" / ד"ר איה מרבך ד"ר רחל עזוז

המספר הסודר - הסידורי

המורה/הגננת תתרגל מספרים סודרים מול מספרים מונים, כמו כן תתרגל שימושי זכר ונקבה המצטרפים בהתאמה למספר הסודר.
יזכרו גם מושגים כמו: לפני, אחרי, בין, ראשון, אחרון, וכדומה.

תרגיל 1 תכנון שבועי

לפניכם תכנון סדר יום:

א. השלימו את היום בשבוע. ב. השלימו מה תעשו בכל יום

- ביום ראשון -----
- ביום 2 _____ אלך ל---
- ביום 3 _____ אראה---

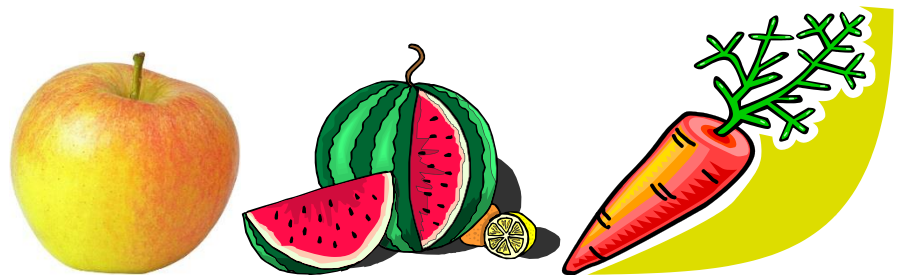
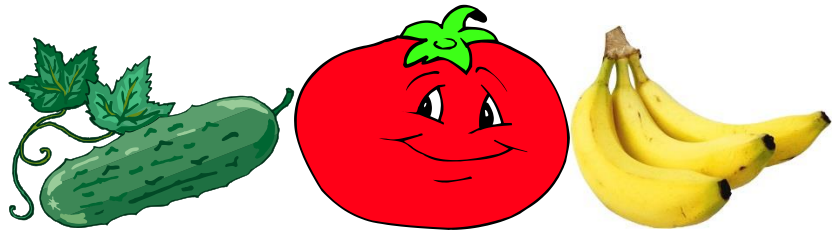

אבקר את ---

אנוח, ו-----

- ביום 4 _____
- ביום 5 _____
- ביום 6 _____
- ביום 7 _____

תרגיל 2 הטבח המוצלח

שימי רוצה להכין מאכלי פירות וירקות לכל חבריו.

הוא מספר לעליזה: "אני ממש מבולבל ולא יודע מה להכין קודם":

עזרו לשימי לארגן את המאכלים שלו מחומרי הגלם המצוירים כאן. מה יכין בכל יום?

אתם יכולים גם להציע מה אפשר להכין, למשל עוגת בננות.

מתוך יומן הבישול של שימי:

יום _____	יום _____	יום ראשון
היום אכין _____	היום אכין _____	היום אכין _____

יום _____ יום _____ יום שישי
היום אכין _____ היום אכין _____ היום אכין _____

שבת- יום מנוחה

תרגיל 3. התאמת זכר ונקבה למספר הסודר:

מדף ראשון- קופסה ראשונה.

עליזה ושימי החליטו לסדר את המטבח שלהם ובנו מערכת מדפים חדשה.

השלימו מה יש בקופסאות ובסלים והשלימו גם את המספר הסודר:

על המדף הראשון היו קופסאות:

ריבה	הראשונה	• בקופסה
סוכר	ה-2-----	• בקופסה
שוקו	ה-3-----	• בקופסה
_____	ה-4-----	• בקופסה
_____	ה-5-----	• בקופסה
_____	ה-6-----	• בקופסה
_____	ה-7-----	• בקופסה
_____	ה-8-----	• בקופסה
_____	ה-9-----	• בקופסה
_____	העשירית	• בקופסה

על המדף השני היו סלים:

תפוחים	הראשון	• בסל
פלפלים	ה-2 -----	• בסל
אגוזים	ה-3 -----	• בסל
גרעינים	ה-4 -----	• בסל
_____	ה-5 -----	• בסל
_____	ה-6 -----	• בסל
-----	ה-7 -----	• בסל
-----	ה-8 -----	• בסל
-----	ה-9 -----	• בסל
-----	ה-10 -----	• בסל

תרגיל 4 לפני, אחרי, בין- השלימו:

- יום שני בא לפני יום-----
- יום רביעי בא -----יום שלישי ויום חמישי
- יום שישי בא -----יום חמישי
- יום חמישי בא -----יום שישי
- יום שבת בא -----יום שישי

ג. שפת הסימנים

המורה\הגננת תדבר עם הילדים על תקשורת באמצעות סימנים, על סימנים מוסכמים ועל תקשורת באמצעות שפת גוף. (יש להבחין בין סימנים מוסכמים שיש בהם דימיון כלשהו למסומן במציאות [איקונים] לבין סימנים מוסכמים שאינם דומים למסומנים [שרירותיים]).

גם המילים הם סימנים מוסכמים. תקשורת באמצעות מילים אפשרית רק כאשר הסימנים שהם משתמשים בהם מוכרים לכל הצדדים ומוסכמים עליהם, כלומר כל כדי להתקשר דרושה שפה משותפת.

תרגיל 1

יש סימנים שקל להבין אותם

למשל:

מה יהיה מזג האוויר מחר?

מהו מזג האוויר היום?

לאן אנחנו מוזמנים?

מה אני מעדיפה לעשות בחופשה שלנו:

או

תרגיל 2

הגעתם לארץ זרה ואינכם יודעים את השפה. לפניכם השלטים הבאים

3

2

1

איזו תמונה טוביל אתכם אל:

מסעדה

שירותים

חוף רחצה

תרגיל 3

במקומות ציבוריים רבים משתמשים בציור למתן הנחיות והוראות.

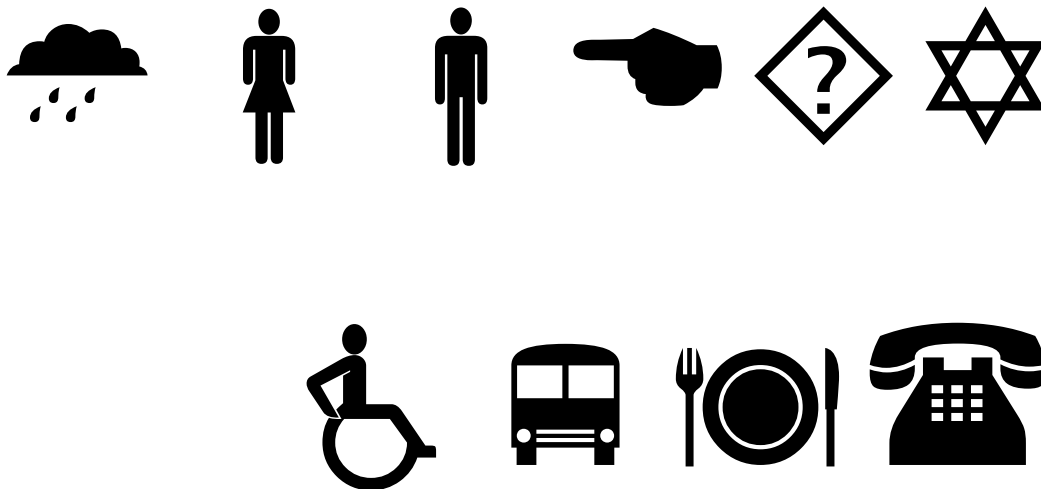
- היזכרו היכן אתם מוצאים ציורים שכאלה. הציעו מקומות רבים ככל האפשר.
- מדוע, לדעתכם, משתמשים במקומות ציבוריים בשפת הסימנים ולא בכתב?

תרגיל 4

מה אומרים לכם המסרים בציורים הבאים:

- אמרו את פירושו של כל סימן ואת ההוראה המסתתרת בו.

- לדיון: האם היו סימנים קשים יותר וקלים יותר לזיהוי? מדוע?

תרגיל 5

המציאו סימנים חדשים למקומות ציבוריים.

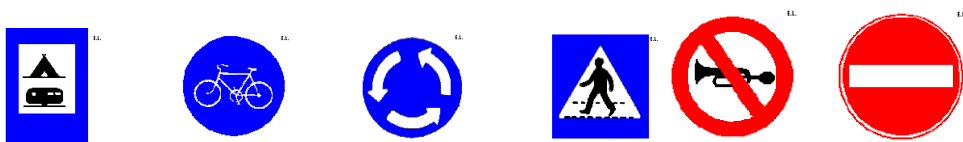
- ציירו אותם ותלו אותם בפינת הלשון: לדוגמה: סימן לבית ספר, לבית קולנוע, לספרייה ציבורית, לגינה ציבורית, למגרש ספורט, וכו'.

תרגיל 6

המורה\הגננת תשוחח עם הילדים על תמרורים ותפקידיהם.

תמרורים הם סימנים מוסכמים

מה משמעותם של התמרורים הבאים :

תרגיל 7

כתב סתרים

מכתב שכתבה המורה לתלמידים:

המורה\הגננת תראה לילדים את המכתב הבא. ותקרא אותו בקול.
הילדים ישלימו תוך כדי הקשבה מה אומרים הסימנים.

שלום   -----

היום הוא יום ה - ----- שלכם.

מ ----- עד ----- תבלו בחברת ה ----- . תוכלו ל -----

בכל ה----- בלי לנסוע ב ----- או אפילו ב ----- -----.

תוכלו ל - ל----- .

יהיה באפשרותכם לקרוא על   מוזרות, או ל -----

----- .

ה -----   ב - ----- שלכם.

יום נעים מכל ה- -----

סימה

תרגיל 8

משאלה מצוירת

הביעו בקשה או משאלה אך ורק בעזרת ציור. לדוגמה: לטייל בגן שעל העצים שלו גדלות
סוכריות.

בזוגות: כל אחד מהילדים יעביר את הציור לחברו. הילדים ינסו להבין מה הייתה המשאלה.

תרגיל 9

מילים הן סימנים מוסכמים.

כל שפה משתמשת בצלילים שונים כדי להביע את אותו רעיון. את השפה צריך ללמוד על ידי

הקשבה לדיבור ועל ידי חיקוי. אי אפשר לדעת שפה בלי דוגמה מוחשית.

בקשו בבית מההורים לעזור לכם לתרגם את המילים הבאות לשפות שונות והביאו לקבוצה:

- כלב-----
- חתול-----
- פרח-----
- בית-----
- ילד-----

הכינו:

ד"ר איה מרבך

ד"ר רחל עזוז

מחברות סדרות ספרי לימוד בחינוך לשוני